

γράμματος λαός τὰ παίρνει γιὰ βάση τῆς θρησκείας του. Τὸ Κράτος εἶχε γυμνωθεῖ τότες ἀπ' τὰ παληκάρια, ποὺ ἄντις νὰ διαφεντέσσον τὸν τόπο, ἐφευγαν στὶς Μονὲς ποὺ ἀκόμα καὶ στὴν πρωτεύουσα εἴτανε ἔνα σωρὸ ἀπ' αὐτές. Μέρα μὲ τὴν ἡμέρα τὸ κακὸ περίσσευε, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ προχωρούσσαν, ὅσο ποὺ φάνηκε Λέοντας δὲ Ισαῦρος, καὶ ἔχτηπησε κατακέφαλα τὸ κακὸ, ἔχοντας μᾶζη του καὶ τοὺς πιὸ ἄξιους καὶ γραμματισμένους τοῦ κλήρου ἑκείνης τῆς ἐποχῆς. Οἱ Λέοντας τότες ἔσωσε τὸ Κράτος ἀπ' τὴν λάμψα ποὺ τὸτρωγε, καὶ τὸ νέο του σύστημα βάσταξε περισσότερο ἀπὸ ἕκατὸ πενήντα χρόνια, ὡς τὸν καιρὸ ποὺ φάνηκε ἡ Ἀθηναία Εἰρήνη, γυναικαφιλόδοξη ποὺ γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἀρχὴν, τύφλωσε τὸ γιό της Κωσταντίνο τὸν διο, παιδὶ ἀνήλικο ἀκόμα, καὶ ἔφερε πίσω τὸ πατεῖο σύστημα. "Τοστερ" ἀπ' αὐτὴν ἦρθαν ἄλλοι, καὶ προσπάθησαν ν' ἀναποδογύρισσαν καὶ πάλι τὰ πράματα, ἀλλ' εὔρισκαν μεγάλες δυσκολίες, γιατὶ ὁ λαός εἶχε ζυμωθῆ μὲ τὶς καταστρεπτικὲς ἰδέες ποὺ οἱ παπάδες τοῦ ἔβαλαν στὸ κεφάλι του, ὡς τὸν καιρὸ ποὺ ἦρθε στὸ θρόνο ἡ Θεοδώρα, στὶς ἀρχὲς τοῦ 842, καὶ συγκάλεσε σύνοδο ἀπὸ δικούς της στὶς Βλαχέρνες, ὅπου κι ἀποφασίστηκε ν' ἀναθεματίσουν ὅλους ποὺ πολέμησαν παληκαρίσια γιὰ τὸ νέο σύστημα· καὶ γιὰ νὰ πιτύχῃ τὸ σκοπὸ της, κατεβάζει ἀπ' τὸ θρόνο τοῦ Πατριάρχη τὸν Ἰωάννη Γραμματικό, ἔναν ἀπ' τοὺς πιὸ ἄξιους καὶ γραμματισμένους Πατριάρχηδες τῆς ἐποχῆς ἑκείνης, τὸν ξορίζει ἀπ' τὴν πρωτεύουσα καὶ βαζεῖ στὸν τόπο του τὸ μοναχὸ Μεθόδιο κατὰ τὸ 842.

Αφτὸ τὸ ὀλέθριο σύστημα εἴτανε ποὺ βύζανε ὅλο τὸ πλεῦτο τοῦ ἔθνους. Τὸ Κράτος γυμνωθήκε κι ἀπὸ ἀνθρώπους κι ἀπὸ χρήματα. Τὰ μοναστήρια γέμιζαν ἀπὸ πλούτο κι ἀφερώματα.

Τώρα τὲ γένηκε ὅλος ἀντὸς δ πλούτος, καὶ πότε οἱ παπάδες δώσανε λυγαρισμὸ στὸ ἔθνος τὶ κάνανε μὲ τόσο χρυσάφι; Τὶ ἔκαμε ὁ ζῆτος Τάφος ποὺ μίλιονια μάζειε ἀπ' τοὺς προσκυνητάδες, καὶ τὶ ἔκαμαν τὰ μοναστήρια στὸ ἄγιο "Ορος"; Οὔτε ἔνα τυπογραφεῖο δὲν κάμανε γιὰ νὰ δημοσιέψουν ἡ τὴν Γραφή, ἡ τόσους ἄλλους θησαυρούς ποὺ ἔγραψαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. "Ἐνα μόνο τυπογραφεῖο στὴν Βενετία ποὺ δημιουρίζει τὸ φυλτήρι καὶ τὸ χτωνίχι, καὶ κάτι ἄλλα παρόμοια, ἄλλα τόσα ἄλλα σπουδαῖα χειρόγραφα ποὺ σαπίζουν στὰ μοναστήρια, κανεῖς δὲν τὰ εἰδε. Βυζάνανε πάντα τὸ λαὸ δόσο μποροῦσαν, ἀλλὰ τὶ καλὸ κάνανε γι' αὐτὸν, πότε

ἀπὸ τοὺς φίλους καὶ γειτόνους του, ὁ πρίγκηπας N. εἶχε ἔνα λαμπρὸ περιβόλι: ἀδ πρωτοπεριβόλης τοῦ, ἔνας γερμανός, εἶπε, παίρνεις μιστὸ δυὸ χιλιάδες ρούμπλια.

Ο Ἀστακόφφ δὲ συνήθηκε νὰ λέῃ ψέματα, κι ὥστόσσο πρόστετες πεντακόσια ρούμπλια.

Πῶς τοὺς λένε αὐτὸς τὸν περβολάρην; ρώτησε ζαφνικὴ ἡ ψυχὴ τῆς Τσεπήνης καὶ σηκώθηκε.

Δέν ζέρω μᾶς τὴν ἀλήθεια.... Μάγερ.... Μύληρ.... μὰ γιατὶ ρωτάτε;

Εἶναι πάντα χρήσιμο νὰ ζέρῃ κανένας ἔνα σῶμα ἀπὸ φαμίλια, ἀποκρίθηκε κεῖνος ζηνακαθίζοντας.

Ο Ἀστακόφφ ζηνακούθησε νὰ μιλᾷ γιὰ τὸν πρίγκηπα N. Οἱ δυὸ κοπέλες ἐμπήκανε κρυφά, καθίσανε πλάκι πλάκι κι ἀρχίσανε νὰ τὸν κοιτάνε ἀπαναδίνοντας σκουντιές ἡ μιὰ τῆς ἀλληνῆς μὲ τὸν ἄγκωνα.

Ο Γέγκορ Καπίτονιτς ἔρχεται, εἶπε ἔνας δοῦλος ἀπὸ τὸ κατώφλι τῆς πόρτας.

Πές του νὰ περάσῃ, πές του νάμπη μέσα, φώναξε δὲ Ιπατόφφ. "Ἐνας κοντὸς καὶ χοντρὸς γέρος ἐμπῆκε. Τὸ πρόσωπο του εἴτανε φουσκωμένο καὶ ζαρωμένο σὰν φυμένο μῆλο. Φόρας ἔνα σκουτεὶ σταχτή

τὸν εἶδανε γυμνὸ καὶ τὸν ἔντυσαν, πότε φτωχὸ καὶ τὸν βοήθησαν; Γιὰ δὲ τι κάνουνε πρέπει νὰ πλερωθοῦν, καὶ ἀναλόγως τῆς πλερωμῆς τὸ κάνουνε.

Ο ἀμβωνας ποὺ ἀντιλαλοῦσε στὸν καιρὸ τῶν Χρυσοστόμων καὶ ἔδιδασκε τὸ λαὸ τὴν θρησκεία του, καθεταὶ ἀνεργοὶ τώρα, κι ἀν μιλῇ ποὺ καὶ ποὺ, μεταχειρίζεται μιὰ γλωσσα, ποὺ δὲν τὴν καταλαβαῖνει δὲ λαός.

Οἱ δεσποτάδες μας τὸ θαρροῦν, φαίνεται, ταπεινωση νὰ μιλοῦν ἀπ' τὸν ἀμβωνα, καὶ νὰ δίνουν τὸ παραδειγμα καὶ στοὺς ἄλλους.

Δέν εἶναι δυνατό, τόσο δὲ ο Πατριάρχης καθὼς καὶ ἡ Σύνοδο τῆς Ἐλλάδας, νὰ τοὺς ἀναγκάζουν νὰ τὸ κάνουνε ταχτικὰ ἀφοῦ οἱ ἰδιοὶ δὲν τὸ συλλογίζουνται; "Ἄς δοῦν τοὺς Εὐρωπαίους παπάδες καὶ Δεσποτάδες πῶς ἐργάζουνται, κι ἀς πάρουν τὸ παραδειγμα γιὰ νὰ φανοῦν ἄξιοι γιὰ τὴ θέση ποὺ κρατοῦνε. Εἶναι καιρὸς νὰ διορθωθοῦνται, σ' αὐτὸ τουλάχιστον, ἀφοῦ στὴν πολιτική μας ἐλπίδα δὲν ὑπάρχει.

Manchester 28)10 Νοέμβρη 1906.

K. P.

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ

(Πράμματα τῶν κ. κ. Ψυχάρη καὶ Παλαμᾶ)

Φίλε Περγιαλίτη,

Πολὺ ωραῖο τῶνομά σου γι' τὸ φερτόνομά σου καὶ δὲ τὸ ηὔερα πὼς δὲ Αλκυόνις λέγεται σήμερα Περγιαλίτης. Πολὺ νόστιμο καὶ τὸ βιθλιαράκι σου φρέσκο, φρέσκο, σὰν τὴ θάλασσα, καποτες καὶ λυπημένο, καὶ μὲ κάτι ρίμες γιομάκτες γιομάκτες καὶ χτυπητὲς, σὰν τὰ κύματα. "Ἴσως ἔχουνε πάλε οι στίχοι σου καὶ τὴ γληγοράδα τοῦ κυμάτου: σὲ νὰ τρέχουνε μ' ἐφολία μεγάλη καὶ νὰ μὴ στάθηκε πάντα δ ποιητής νὰ τοὺς δώσῃ τὴ χρειαζόμενη φεγγοθολία, σὰν τὸ κύμα ποὺ λούει καὶ λούει τὸ βράχο, ὡς που νὰ σοῦ τὸν κάμη νὰ γυαλίζῃ, νὰ λάμπῃ ἀκόμη καὶ σὰν εἶναι μάθρος. Τὸ νόημα, τὸ αἴστημα, δ ρύθμος δ ἴδιος δὲν βγαίνουνε πάντα διπὼς πρόσπειρες τὸ προσμένει δ ἀνηγνώστης. Φοβούμαι μήπως ἀμελήθηκε τὸ δούλευμα δέος καὶ γλώσσα. Λέξεις ὅμορφες, γλυκὲς, ζουγραφιστές ἔχει καίμποτες μᾶς γλώσσα ποὺ δὲν ἔχει, δὲν ἔχει ἀρκετὴ γραμματική, γιὰ μένα θὰ πη πῶς δὲν ἔχει ἀρκετὴ δουλειά: θὰ μοῦ πῆσις: ἀλκυόνις, περγιαλίτης, ποὺ νὰ

κάθουμαι, ἀδερφὲ, νὰ δουλέω. Μή ἔγω ἐξ ἐναντίας ἀπορῶ πολὺ μὲ τὰ πουλιά καὶ μὲ τὰν τέχνη τους· χωρὶς τόση τέχνη, χωρὶς τόσο κόπο, δὲ θὰ πετούσανε τόσο ἀψηλά.

Δικός σου
ΨΥΧΑΡΗΣ

"Αγαπητὲ συνάδειφε,

Δὲν ζέρω γιατὶ μοῦ θύμισαν τὰ «Τραγούδια τῆς Ἀκρογιαλίδας» τὰ λόγια τοῦ Εύαγγελίου: «Μέρθα μεριμνᾷ... Μαξία δὲ τὴν ἀγαθὴ μερίδα ἔξελέσατο...»

Μοῦ φάνηκε πῶς ἵμεις οἱ ἄλλοι ποὺ ζητήσαμε νὰ κλείσουμε στοὺς στίχους μας πολλὰ μᾶζη, δὲν εἴμαστε οἱ εύτυχισμένοι δὲ καλότυχος εἰσάστε σεῖς ποὺ διαλέξατε τὴν ἀγαθὴ μερίδα: νὰ τραγουδάτε τὴ θάλασσα· κάτι λιγότερο χώρομα, ἀλλὰ τόσο μεστὸ ἀπὸ ποίηση τάκρογιαλι: καὶ ἐμένα τίποτις δὲ μὲ συγκινητικὸ σὰν τὴ θάλασσα, κι δοσ κι ἀν ζῶ μακριὰ της, μοῦ φαίνεται πῶς είμαι πιὸ κοντά στὴ θάλασσα, καὶ κανένα ἄλλο στοιχεῖο δὲ βλέπω τόσο ἐκφραστικὸ καὶ τόσο μέγχ.

Γι' αὐτὸ καὶ τὰ τραγούδια σας δὲ μποροῦσα παρὰ νὰ τὰ προσέξω καὶ μὲ συγκίνηση νὰ τὰ δικάσω· δλα μετρημένα καὶ μελωδικὰ μᾶς ὑποβάλλονται δροσεροὺς πόθους καὶ μᾶς λένε γλυκόνησος καημούς. Μερικὰ μάλιστα σὰν τὸ «Γυρισμὸ», σὰν τὸ «Ρυάκι», σὰν τὸ «Επίγραμμα», σὰν τὴ «Βαρκούλα», ζεχωρίζουν ζωηρότερα.

Περιμένουμε τὰ «Τρελλὰ Τραγούδια» καὶ τὰ «Μωσαϊκά».

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΑΦΩΝ

(Άποντα νεκροταφεῖο τοῦ μέλλοντος)

1.

Αὐτὸς ὁ τάφος κόβκιτοι ποὺ τὸν στολίζουν κρέον: Κάποιο γυαλάκια κριτικὸ στὴν ἀγκαλιά του κλείνει: Διαβάτη, μὲς στὸ μνῆμά του εἰν' εὐχαριστημένος: Σὲ ὄρεζοντα στενότερο ζύγειο σὲ συγκωρεμένος.

2.

Ηνητέ, γονάτισε! ἀνθρωπὸν ὁ τάφος κλεῖ μεγάλο: Στὸ Κέντη τόνα του κανὶ καὶ στὴν Ἀθήνα τάλλο. Κατού ἀπ' τὰ σκέλια του αναγύτα, μὲ βάδισμα ώραίον, Μπροστὰ μὲ ιεροτελεστὴ Κίμων τὸν Κυπριανό, Ἀργυροπεριούσεν ἡ πομπὴ τοὺς νέους «Παναθηναϊών».

Νικολὸς β'.

Η Ματρόνα Μαρκόβνα είναι μιὰ δισεύρετη γυναικά μὲ στὰ φερσίματα κρατάεις μεγάλη ἀφστηρότη.

— Σὲ παρκαλῶ σὲ τὶ τὰ φερσίματά σου εἶναι ἀσκημα, Γέγκορ Καπίτονιτς;

— Τὸ καλοσυλλογιέμαι καὶ γὼ δ ἴδιος. Όστόσσο εἶναι δύσκολο νὰ τὴν εὐχαριστήσω. Χτές χάρη λόγου εἴπα στὸ τραπέζι: «Ματρόνα Μαρκόβνα, κι δὲ Καπίτονιτς ἔσκει τὴ φωνή του χαϊδεφρική, ἐπιτρέπεται... μοῦ φαίνεται πῶς δὲν καροτιέρης μας δὲν καλοσυγχράει τὰλογα: δὲν ξέρει τὴ δουλειά του σήμερα το μαδρὸ ς λόγο εἶναι ἀποκαμωμένο». Όστόσσο νὰ ποὺ δὲ Ματρόνα Μαρκόβνα ξέπτασε σὰν κερκυνὸς καὶ ἀρχίνησε νὰ μὲ ξεντροπιάζει. «Δὲν ξέρεις, μοῦ λέει, νὰ φέρνεσαι εὐγενι